

Ս. ԳՐԱԿՍՆԻ

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ԵՂԻՍԱՒԵԹԻ

Մենք պատահարէն ետքը, Մարիամի բորի սրտէն իրենց ակունքը տանող բարձրամասնութիւնները աճած էին անհամեմատ առաւելութիւններով: Ծառայասիրութիւնը, ուրիշին օգտակար ըլլալու բուռն ցանկութիւնը զինք դուրս նետած էր անշուք իր յարկէն, օրերու տաժանագին ճամբորդութիւնէ մը ետք հասնելու համար Յուդայաստան, ուր միջնադարի հարկակոյտերէ չըջնակուած ձորակի մը մէջ ծնւած գիւղը, Ս. Քաղաքի հարաւարեմեան եզրին, կը քնակէր մենաւոր ու պառու իր աղաքանը՝ Եղիսաբեթ: Քանի մը դեռատի ու մանկամարդ կիներ կը բաժնէին իր հետ տաժանքը քարոտ ու փշածակի ճամբուն, որ մերթ կը պլլուէր ցից բլրակի մը կողին ու մերթ գահալէժ կ'իջնէր զառիթափէն ամայի ձորակի մը յատակին: Գարնան հովերէն նախ համբուրուած՝ ապա մտրակուած դեռաբոյս ծիւր, իրենց փոփոկ կանաչովը, հողի գուղձերուն հետ, կը գգուէին նուրբ ոտները ճամբորդներուն: Գարունը, անհաս-

չէր, այլ ամէն անգամ տարբեր ձևով կը ներկայացնէին զանոնք:

Ջորորոգ՝ այս երկու մանրանկարները իրարու շատ մօտ են թուականի տեսակէտով, և շատ հաւանաբար նոյն դպրոցի պատկանած ըլլան, և մեզի կը հրաժեշտեն երկու տարբեր ճիւղովագոյն ձևաւորումներ:

Եւ վերջապէս, մեր արուեստագետ նկարիչները իրենց գործին մէջ որոշակի փոփոխում մը ներմուծելով՝ նորատեսակ նկարներ ստեղծած են, տարբեր՝ Արեւմտաքի օրինակէն և Բիւզանդական յօբինումէն:

ՎԱԶԷ Ս. ՎՐԴ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ

Մարտի

տառ իր բնութեամբ, քմայքոտ ու կամօտ մանկան մը նման կը նեղէր զանոնք:

Բաւորին ալ խօսակցութիւնը տակաւ կը ստանար կրօնական երանգ: Քաղաքական դժոյզակ պատահարներ, Հոռովճական իշխանութեան ծանրացող լուծը, աստուածային միջամտութիւն, տեսիլքներ ու գուշակութիւններ կը լեցնէին իրենց հագին անկիւնադարձ կաղժող դէպքերու ամօքէի նախազգացումով: Աւերի ու տրիւնի հեռապատկերներու ետին, անոնց մտածումին առջև կ'ուրուանար Միսիայի միջոցաւ աղատագրուած իսրայէլի մը սրտապնդիչ պատկերը: Դարերու տառապանքն ու անձկութիւնը ամէն ժամանակներէ աւելի մօտ կը թուէին իրենց վախճանին: Թերեւս սուղ ըլլար վճարելիք գինը աղգի փրկութեան, իրականութեան վերածուէին Դանիէլի գուշակած տառեր աղէտն ու կոտորածը, բայց ժստան էին թէ գարնանակալի խնքի փոթորիկը նախապայտման էր յաճախ ողջունելու համար սառնամանիքի օրերուն յաջորդող արեւաշող ու ջերմիկ օրերը տարւոյն ամենաքաղցր եղանակին:

Եղիսաբեթ, իր կեանքի մայրամուտին մայրանալու բախտին ու պատիւին տուածանի ըլլալու աւետիսը ընդունած երանելի այդ կինը, սրտաբաց ողջոյնով ընդունաց իր աղգականուէին: Ուրիշէ՞ որ Տիրոջ մայրը կու գայ հիւր ըլլալու իմ յարկիս տակ», բացառանչեց գերազուարճ բերկրանքով, ինքնիրմէ ելած: Անմիջապէս որ ողջոյնդ առի, ցնծալով խաղաց մանուկը որովայնիս մէջ: Երանի անոր որ կը հաւատայ թէ Տիրոջ բոլոր խոստումները պիտի իրականանան ի մօտոյն: Ու բացեւեցան օրհնեալ շրթներէ Մարիամի, ընելու համար իր ներքին, անսահման գոհունակութիւնը արտայայտող սրտաբուխ ու գոհար աղօթքը — Ամենացուպէն, որ դարերու ընթացքին անհամար տաճարներու քիւրբուն տակ և օրուան բոլոր ժամերուն պիտի կրկնուէր, դառնալու համար մէկը՝ բոլոր դարերուն յօբինումաւ ամենաօրիշի աղօթքներէն:

Ամէն աղգերն ու երունքները այսուհետեւ երանի պիտի կարգան ինծի, կը մարգարէանար ան այնքան ճշգրտօրէն:

Այո, աշխարհի կիներուն մէջ գերազանց տեղը պիտի շնորհուէր իրեն, Անհատնում սերունդներն պիտի գիմէին իր բարեխոսութեանը ու իր պաշտելի անունը կրող անհաշուելի տաճարներ պիտի բարձրանային աշխարհի չորս ծագերուն: Պիտի կանգնէին իր արձանները շքեղատիպ ու իր նկարները գործվազեղ պիտի գրաւէին իրենց պատուով տեղը եկեղեցիներու խորաններուն և որմերուն վրայ: Պիտի յորինուէին իր փառքը հիւսող անթիւ ու բազմալեզու շարականներ ու քերթուածներ: Իր յայտնատեսութեամբ, հոգիի իր սուր աչքերով Մարիամ տեսաւ այս բոլոր տկնաթարթի մը մէջ: Ու սիրաբ քննադատեց աւանդիկ ու անպատաշայ երանութեամբ՝ որ Աստուծոյ մօտ և հաճ հոգիներուն միայն արուած է ունենալ:

Եղիսարեթի ամուսինը՝ Զաքարիա, ներկայ էր օրտալոյղ ու պատմական այս ողբադառնումին: Տիրոջ հրեշտակը պատժած էր զինքը առօրեայ իր անհատութեանը համար, երբ Աստուածորդւոյն կարապետին ու մկրտչին հայրը ըլլալու այլապէս հրճուագին տեսիլը կը դիմուէր կասկածով: Այժմ խօսելու կարողութենէն զուրկ, ան իր մեղքը քաւել ու վիշաբ մեղմել կը ջանար Տիրոջ յարկին ներքեւ իր յարաժամ ներկայութեամբ ու իրեն անաշտակութեամբ՝ բայց իր քանադասական պաշտօնին հետ չներգաշնակուող ամէն տեսակի ծառայութիւններուն յօժարակամ կատարումով:

Երեկոյեան, երբ Զաքարիա յոգնապառ կը թակէր դռուը իրենց խորտուի հիւղակին, անակնկալօրէն իր աջիկ գաւառ նազարեթի երանելի կոյսը:

Իրիկունը անցաւ քաղցր դէպքերու վերջուշով և ապագային հանգէպ անուշուած վտակ երազներու տեսլականով:

Երբ գիշերը իր կապարեայ թևերը տարածեց կովտին խորը պզգամ խեղճուկ այդ հիւղաւանին վրայ, Մարիամ քաշ-

ուեցաւ իրեն յատկացուած բաժինը, որ միջնորմով մը կը դառնուէր ընտանաբանի աւագ սենեակէն, ինչից էր մարմինը, մինչ հոգին կը խայտար թափանցիկ եւ րազներու ճառագայթումէն: Միւս կողմէն, զիրար հերքող, խաչաձևող մտածումներ սկսան պար բռնել իր գանկին ներքեւ: Այո, երկնային պատգամներին առջև յայտնած էր իր ամբողջական հպտակութիւնը Տիրոջ կամքին, բայց իր կթոտ ու անկործ քայլերը առկուին պէտքը ունէին խրախոյսի և քաջալերութեան: Միտ առաքելութիւնը, որուն կը կանչուէր, բոլոր միւս վսեմ իտէալներուն նման, զսնդութեամբ ու տառապանքով միայն հոռահելի է: Միտ գործերու կատարումին կանչուած ո՞ր սուրբը կամ մարգարէն չէ ունեցած ընկրկումի և վատութեան բողբոջներ:

Երբք ամիսներ շարունակ Տիրամայրը հիւրը կղաւ Եղիսարեթի, մինչև ծնունդը խոստացուած մեծ կարապետին: Ու վերջաւորութիւնը Զաքարիայի պատիմին, երբ հոգեկան վերացումի պտու մը մէջ վերստին կը քակուէին կապանքները իր լեզուին, ընկու համար մարգարէականն խօսքեր՝ նորածինին սահմանուած յոյժ յատկանշական դերը բնորոշող:

Մանուկին լացն ու ճիւղ նոր կեանք ու ոգեւորութիւն բերին ամայի այդ յարկին: Ու Մարիամ, իր ալ մօտալուստ մայրութեան քաղցր զգացումով հրաժեշտ առաւ իր զարմուհիէն, երթալու համար մօտը իր խօսեցեալին, միտին յարգաբեւելու համար իրենց ընտանաբանին հետ իրենց արտերը նստել, իրրեւ երանելի ծնողքը աշխարհ գալիք և սերունդներէն սպասուած հրաշք-Մանուկին:

(Յար.՝ 5)

Գ.

(Ներկայ զուրթիւնը Ե. հառուածն է Վերամայրը խորագրուած և Ս. Կոյսի կեանքի գանադան հանգրուաններէն խօսող հեղինակին պատգամութեան մէջ հղող երգին):